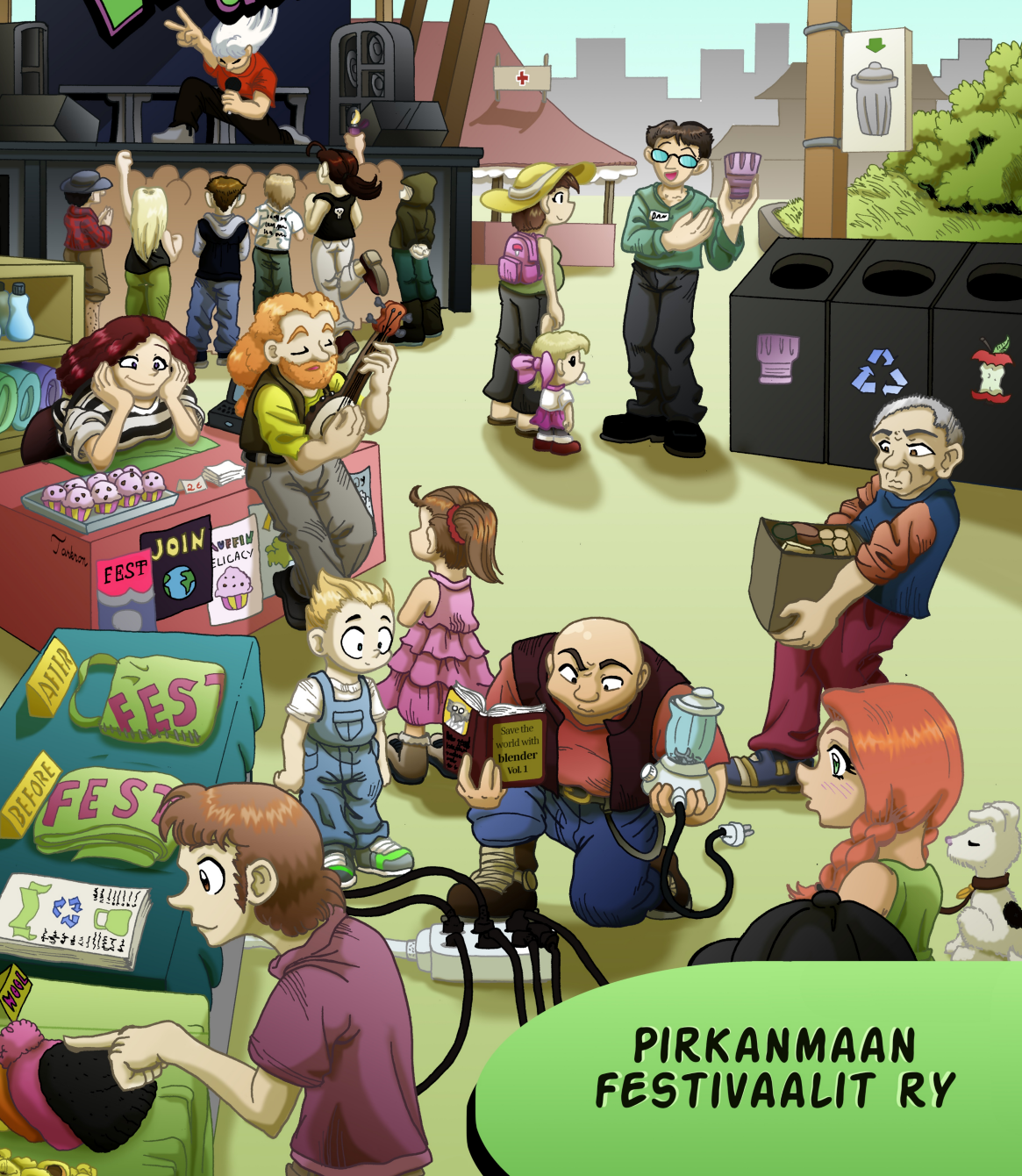

VIHREÄ FESTIVAALI

OPIT KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN

PIRKANMAAN
FESTIVAALIT RY

Sisältö

Johdanto.....	3	Hiilijalanjäljestä hiilikädenjälkeen.....	23
Kestävä kehitys.....	4	Lainsäädäntö ja luvat.....	25
Kiertotalous.....	4	Hyödyllisiä linkkejä.....	27
Miksi ympäristöasiat on huomioitava?.....	5	Oman tapahtuman kehityskohteet.....	28
Mitä ympäristöjärjestelmä tarkoittaa?.....	6	Muistiinpanoja.....	30
Ekokompassi.....	7		
Vinkkejä ympäristö- vastuullisuuteen.....	9		
- Tapahtumapaikka.....	9		
- Energia.....	10		
- Matkustus.....	11		
- Huolinta ja logistiikka.....	12		
- Hankinnat.....	13		
- Kierrätys kunniaan!.....	14		
- Myytävät tuotteet.....	15		
- Somistus.....	15		
- Toimisto.....	15		
- Catering.....	16		
Jätehuolto.....	18		
Melu.....	21		
Markkinointi ja digitaalinen sisältö.....	22		

Johdanto

Pirfest osallistui vuoden 2019 aikana kuunteluoppilaana Ekokumppanien järjestämään Ylennys-hankkeeseen, jossa edistetään yritysten liiketoimintaa ja osaamista ympäristöjärjestelmällä. Hankkeen tavoitteena on auttaa pk-yrityksiä ja tapahtumia tunnistamaan toimintansa ympäristövaikutukset sekä kouluttaa ja opastaa oman ympäristöjärjestelmän rakentamisessa, oikeiden toimenpiteiden valinnassa ja liiketoiminnan kestävässä kehittämisessä.

Yrityksen tai tapahtuman ympäristöjärjestelmä ei ole vain jätteiden lajittelua tai sertifikaatti seinällä, vaan osa riskienhallintaa. Sillä saadaan aikaan konkreettisia säästöjä, kilpailuetua ja säästetään luonnonvaroja myös tuleville yrittäjille. Osaamisen lisääntyessä henkilökunnan tyytyväisyys kasvaa, ja vastuullisella työnantajalla on mukavampi työskennellä.

Tämä opas on koottu hankkeen aikana tarjotuista materiaaleista sekä muista alan lähteistä palvelemaan erityisesti festivaalien järjestäjiä.

Ympäristöteot ovat merkittäviä paitsi vastuullisen tapahtumatoiminnan myös tapahtuman uskottavuuden ja kannalta. Asiakkaat ovat yhä valveutuneempia ja osaavat sekä arvostaa että vaatia ympäristön kannalta kestäviä valintoja. Omista ympäristöteoista kannattaa kertoa asiakkaille tapahtuman viestinnässä, ja myös asiakkaiden toimintaa voi ohjata ympäristöystävällisempään suuntaan niin esitteissä, verkkosivuilla, somessa kuin tapahtuman aikanakin.

Myös henkilöstölle ja tapahtumissa toimiville vapaaehtoisille on tarjottava selkeät, motivoivat toimintaohjeet, jotka tekevät ympäristöystävällisen toiminnan helpoksi ja palkitsevaksi. Tässä tehtävässä tapahtumajärjestäjän ympäristöopas on apunasi!

Lämmin kiitos Ekokumppaneille ja Visit Tampereelle yhteistyöstä sekä mahdollisuudesta oppaan toteuttamiseen.

Kestävä kehitys tapahtumien näkökulmasta

Kestävä kehitys

- lanseerattu v.1987
- yleiskäsite, joka kattaa valtioiden, yksittäisten yritysten ja muiden organisaatioiden toiminnan
- kehitys, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa

Yritysvastuu

- yhteiskuntavastuu: vastuullinen, eettinen ja kestävä liiketoiminta
- ympäristö-, sosiaalinen- ja taloudellinen vastuu

Yritysvastuun tavoite on toimia kestävän kehityksen mukaisesti!

Kiertotalous

Olemme siirtymässä kiertotalouteen, jossa kulutus perustuu omistamisen sijasta yhä enemmän palveluiden käyttämiseen. Yritysten toimintatavat ja ansaintamallit muuttuvat ja se tapa, millä ennen tehtiin tulosta, ei aina päde tulevaisuuden liike-elämässä.

Kiertotalouden liiketoimintamalleja on viisi:

- 1) Tuotteen elinkaaren pidentäminen: tämä pätee paremmin konkreettisiin tuotteisiin kuin palveluihin
- 2) Tuote palveluna: festivaalit tarjoavat jo pääosin tuotteet palveluna
- 3) Jakamislustat: festivaaleilla kehitettävää
- 4) Uusiutuvuus: festivaaleilla kehitettävää
- 5) Resurssitehokkuus & kierrätys: festivaaleilla kehitettävää

Miksi ympäristöasiat on huomioitava?

1. Lakivaatimukset

- tapahtuman on oltava tietoinen toiminnan ympäristövaikutuksista ja noudatettava ympäristölakeja ja -asetuksia sekä kansainvälisiä sopimuksia ja suosituksia
- ympäristölainsäädännön kartoitus ja lain mukainen toimintaohjelma
- sitovat velvoitteet (ISO 14001)

2. Asiakasvaatimukset

- asiakkaiden asettamat ympäristövaatimukset ja -tavoitteet
- ympäristöasioiden hahmottaminen koko toimitusketjun kannalta
- sisäiset asiakkaat: työntekijät, tulevat työntekijät, investoijat, osakkeenomistajat
- myös muut sidosryhmät ovat kiinnostuneita

3. Hyödyt tapahtumalle

- kilpailutekijä, menestyksen edellytys
- imagon parantuminen
- kustannussäästöt ja taloudellinen hyöty
- riskienhallinta
- tyytyväiset ja sitoutuneet työntekijät

4. Vastuu ympäristöstä

- luonnonsuojelu
- luonnonvarojen kestävä käyttö
- ilmastonmuutoksen torjunta ja sopeutuminen
- kestävä kehityksen mukainen toiminta

Mitä ympäristöjärjestelmä tarkoittaa?

Ympäristöjärjestelmä on tapa hallita tapahtuman ympäristöasioita. Se merkitsee lakien ja määräysten noudattamista, ympäristövaikutusten vähentämistä ja oman toiminnan jatkuvaa parantamista. Ympäristöjärjestelmä kulkee punaisena lankana kaikessa toiminnassa sekä näkyy tapahtuman strategiassa, tavoitteissa, ohjeistuksissa ja koko henkilöstön työssä.

Perustana tapahtuman oma lähtötilanne:

Ympäristöjärjestelmä rakennetaan aina kunkin tapahtuman oman tilanteen pohjalta, jolloin tärkeää on pohtia seuraavia kysymyksiä:

Miksi tapahtuma on olemassa?

Mitä asiakkaat meiltä odottavat?

Mikä on ympäristöasioiden hoidon lähtötilanne?

Mitä ympäristövaikutuksia aiheutamme ja mitkä ovat niistä keskeisimpiä?

Tavoitteena on luoda omaa tapahtumaa palveleva ympäristöjärjestelmä, jonka tavoitteet ja toimenpiteet ovat "meidän näköisiamme"

Ekokompassi tai omatekoinen ympäristöohjelma

Festivaaleille soveltuvin ympäristösertifikaatti on ekokompassi.

Ekokompassi on käytännönläheinen ja konkreettisiin toimenpiteisiin keskittyvä ympäristöjärjestelmä, joka pohjautuu kansainvälisiin ympäristöjohtamisen standardeihin sekä vastaaviin pohjoismaisiin järjestelmiin. Ekokompassi räätälöidään yhdessä tukemaan tapahtumaa sen omassa ympäristötyössä. Ekokompassi auditoidaan ja siitä saa sertifikaatin.

Ekokompassin 10 kriteeriä

1. Ympäristölainsäädännön ja määräysten noudattaminen
2. Nimetty ja koulutettu ympäristövastaava
3. Ympäristöasioiden hoidon nykytilakartoitus ja merkittävimpien ympäristövaikutusten tunnistaminen
4. Ympäristöpolitiikka
5. Henkilöstön ohjeistaminen ympäristöasioiden huomioimiseen
6. Jätehuoltosuunnitelma
7. Vaarallisten jätteiden asianmukainen kirjaaminen, varastointi ja käsittelyyn ohjaaminen
8. Kemikaalien asianmukainen varastointi ja luettelointi, käyttöturvatieotteet, henkilöstön opastus
9. Ympäristöohjelma ja tavoitteiden päivitys määräajoin
10. Raportointi vuosittain: ympäristöohjelman toteutuminen, tunnusluvut

Lue lisää: www.ekokompassi.fi

Pirfestin jäsenfestivaaleista Ekokompassi-sertifikaatin on saavuttanut Blockfest.

Ekokompassi voi pienemmille festivaaleille olla kustannuksiltaan ja kriteereiltään raskas toteuttaa. Tällöin festivaali voi luoda itselleen toimivan ympäristöjärjestelmän. Tärkeintä on, että ympäristöasiat huomioidaan kaikessa arjen työssä ja toimintaa seurataan säännönmukaisesti.

Ympäristöjärjestelmän vaiheet:

1. Kartoita lähtötilanne ja tunnista ympäristövaikutukset
2. Aseta tavoitteet, suunnittele toimenpiteet ja valitse tunnusluvut
3. Seuraa tuloksia ja päivitä toimenpiteet vuosittain

Muista kertoa tapahtumasi tavoitteista ja tuloksista myös muille!

Tapahtumien ympäristövaikutukset

Tapahtumissa ympäristövaikutuksia aiheuttavat muun muassa liikenne, energian- ja vedenkulutus, materiaalien käyttö, ruoka ja juoma, maaperän kuluminen, melu, jätevesi ja erilaiset jätteet.

Tapahtuma voi kuitenkin tehdä paljon minimoidakseen toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia. Tapahtumat voivat vastuullisesti järjestettyinä myös lisätä ympäristömyönteisyyttä ja -tietoisuutta sekä toimia kestäväen kehityksen edelläkävijöinä ja vaikuttajina.

Seuraavassa osiossa tutustutaan tarkemmin keinoihin, joilla tapahtumien ympäristövaikutuksia voidaan konkreettisesti vähentää.

Vinkit ympäristöystävälliseen tapahtumaan

TAPAHTUMAPAIKKA

Tapahtumapaikan sijainnilla voi vaikuttaa siihen, miten paljon matkustamista aiheutuu. Keskeinen sijainti kaupungissa tai hyvien kulkuyhteyksien päässä vähentää aiheutuvia päästöjä. Valitse tapahtumapaikka, jossa on tarvittava perusta tapahtuman järjestämiselle. Valitse tapahtumapaikka, jolla on ympäristöjärjestelmä, -ohjelma tai -todistus. Selvitä myös, käyttääkö tapahtumapaikka uusiutuvista lähteistä tuotettua energiaa. Jos ei, niin neuvottele miten se olisi mahdollista.

- Varmista, että tapahtuma ei pilaa alueen maaperää, haavoittuvaa kasvillisuutta ja vesistöä.
- Kiinnitä yleisellä alueella teltat ja rakenteet irtokiinnityksin, ei kiiloja käyttäen.
- Huomioi painorajoitukset tapahtumissa, joissa käytetään painavaa kalustoa. Pehmeillä alustoilla ei voi käyttää painavaa kalustoa.
- Suojaa helposti haavoittuvat luontoalueet esimerkiksi aidoilla. Joskusärkevintä on estää pääsy kokonaan sellaisille alueille, joilla suuren väkijoukon liikkuminen voi pilata luontoa.
- Seuraa maaperän kulumista. Esimerkiksi kova sade saattaa aiheuttaa mutaisuutta ja nurmikko pilaantuu tallaantuessaan. Ohjaa tällöin yleisö tai muut pehmeää pintaa vaurioittavat toiminnot muualle.
- Huolehdi asianmukaisesta kunnostamisesta, jos tapahtumasta jostain syystä aiheutuu haittaa luonnolle tai viheralueille. Mahdolliset vahingot on korjattava kaupungin tai kunnan ylläpidon hyväksymään kuntoon.

ENERGIA

Kaikki toiminta rakennusten lämmittämisestä ruoan tuotantoon ja matkustamiseen vaatii energiaa. Tyypillisiä energian kuluttajia ovat valaistus, äänentoisto ja erilaiset laitteet. Päästöjen kannalta onkin kriittistä, mitä energiaa käytetään, kun sitä tarvitaan, ja milloin energiaa voidaan jättää käyttämättä tai sen käyttöä vähentää. Valitsemalla tapahtumapaikan, joka käyttää vihreää energiaa, ja viestimällä valinnasta olet mukana muuttamassa alan standardeja.

- Selvitä mahdollisuudet käyttää verkkosähköä ja tilaa vihreää ekosähköä.
- Käytä generaattoreissa biopolttoaineita fossiilisten polttoaineiden sijaan.
- Arvioi tapahtuman sähköntarve kartoittamalla käytettävät laitteet ja niiden sähkönkulutus.
- Tutustu kodinkoneiden ympäristö- ja energiamerkkeihin, ja suosi sähköä säästävän energialuokituksen saaneita laitteita.
- Suosi valaistuksessa energiaa säästäviä ratkaisuja eli energiansäästö- ja LED-lamppuja.
- Vältä turhaa valaistusta, lämmitystä ja ilmastointia.
- Varmista viestinnän avulla, ettei laitteita pidetä turhaan päällä.

Keksitkö uusia innovatiivisia tapoja tuottaa energiaa, esimerkiksi osallistamalla festivaalivieraita?

MATKUSTAMINEN

Matkustaminen on suurin tapahtuman päästöjen aiheuttaja. Suomalaisten suosiman yksityisautoilun sijaan tapahtuman markkinoinnissa kannattaa painottaa ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja paikalle saapumiseen. Junalla ja julkisilla on omaa autoa huolettomampi matkustaa, eikä tarvitse miettiä parkkipaikkoja. Jalkaisin ja polkupyörällä kulkiessa hiilijalanjälki jää luonnollisesti kaikkein pienimmäksi. Vaikkei koko tapahtuman kuljetuksien perustuminen apostolinkyytiin olisi realistista, aina kannattaa ottaa pienikin askel parempaan suuntaan. Kansainvälisissä tapahtumissa esimerkiksi päästöjen kompensoiminen on reilu tapa hyvittää lentämisestä aiheutuva haitta, mikäli lentämistä ei voida kokonaan välttää.

- Opasta kävijöitä käyttämään julkisia liikkumismuotoja. Viesti aikatauluista ja kartoista, ja mikäli tapahtumapaikkakunnalla on käytössä liikkumista helpottava mobiilisovellus, tuo se yleisön tietoon.
- Tarjoa turvalliset pysäköintipaikat polkupyörille.
- Informoi seudun joukkoliikennettä tapahtuman järjestämisestä ajoissa. Tarvittaessa joukkoliikennöitsijä voi lisätä ajovuoroja ruuhkien välttämiseksi.
- Järjestä erilliskuljetuksia busseilla tai junilla, jos tapahtumaan ei ole riittävästi julkisia yhteyksiä.
- Kannusta pyöräilyyn tarjoamalla esimerkiksi ketjujen rasvaus ja kumien täyttö fillarilla saapuville.
- Tarjoa julkisen liikenteen lippu osana tapahtuman pääsylippua.
- Älä tarjoa ilmaista pysäköintialuetta yksityisautoilun välttämiseksi.
- Porrasta pysäköintimaksu auton käyttökapasiteetin mukaan, jotta tapahtumaan saavuttaisiin mahdollisimman täysillä autollisilla.
- Suunnittele tapahtuma niin, että siihen voi tarpeen mukaan osallistua myös virtuaalisesti.

HUOLINTA JA LOGISTIikka

Ihmisten lisäksi tapahtumapaikalle täytyy aina kuljettaa materiaalia, kuten rakenteita, jäteastioita, käymälöitä ja generaattoreita. Sinne täytyy myös järjestää palveluita ja tarjoiluja. Kuljetuksien ympäristökuormitukseen voi vaikuttaa monin keinoin, kuten lyhentämällä kuljetusmatkoja ja hankkimalla materiaalit kohdealueella toimivalta kumppanilta. Kumppaneiden valinnassa kannattaa suosia toimijoita, jotka myös itse toimivat ympäristövastuullisesti.

- Käytä uutta ja vähäpäästöistä kuljetuskalustoa.
- Opasta kuljettajia taloudelliseen ajotapaan, joka säästää myös polttoainekuluissa.
- Vältä turhaa ajoa ja kuljetuskapasiteetin vajaakäyttöä.
- Suosi lähialueen toimijoita, jolloin kulkuvälit lyhenevät ja liikenteestä aiheutuvat ympäristövaikutukset vähenevät.
- Suunnittele kuljetukset huolellisesti ja vältä pistokeikkoja yhdistämällä useampia työtehtäviä saman kuljetuksen varrelle.
- Seuraa kuljetuksien ympäristövaikutuksia pitämällä kirjaa ajetuista kilometreistä.
- Suunnittele sujuva liikkuminen ja riittävät sekä selkeät kulkureitit myös tapahtuma-alueelle (tuotannon liikkuminen, huoltoreitit ja yleisön kulkureitit).

HANKINNAT

Tapahtuman ympäristövaikutukset syntyvät myös hankintojen seurauksena. Olennaista on huomioida tuotteiden ympäristövaikutukset sekä alihankkijan oma ympäristötyö. Käytä aina hetki miettiäksesi onko hankinta ylipäättään tarpeellinen, voiko sen korvata ympäristöystävällisemmällä vaihtoehdolla ja mitä hankinnalle tapahtuu käytön jälkeen?

Valitessasi alihankkijoita ja palveluita, kuten hotellimajoitusta, pesulaa, painotaloa tai kuljetuksia, selvitä onko yrityksellä käytössä ympäristöjärjestelmä tai ulkopuolisen myöntämä ympäristötodistus (esim. Ekokompassi tai ISO 14001). Pienillä yrityksillä ei välttämättä ole resursseja järjestelmien rakentamiseen, mutta selvitä, onko heillä omaa ympäristöohjelmaa. Kuljetusliikkeiltä voi tiedustella energiatodistusta.

Omissa hankinnoissa ostopäätöksiä voi ohjata esimerkiksi ympäristömerkki, joka on puolueeton takuu tuotteen ympäristöystävällisyydestä. Suomessa yleinen ympäristömerkki on Joutsenmerkki, toinen tunnettu merkki on EU-kukka. Pesu- ja puhdistusaineissa kannattaa välttää kemikaaleja ja suosia näissäkin hankinnoissa ympäristömerkittyjä tuotteita.

Tapahtumarakenteiden, somisteiden ja tekniikan hiilijalanjälkeä voi pienentää valitsemalla ekologisista ja kierrätettyjä vaihtoehtoja sekä välttämällä kertakäyttöisyyttä. Uusina hankittujen tarvikkeiden ja laitteiden on syytä kestää aikaa ja käyttöä useita vuosia.

Kierrätys kunniaan!

Uuden tavaran hankkiminen jättää aina uuden jäljen. Jokainen hankkimatta jätetty tai kierrätetty tavara siis säästää tuotannosta aiheutuvia päästöjä. Lisäksi tuotteen elinkaaren pidentyessä monivuotinen tuote kerää mukaansa muistoja ja tarinoita, joita kannattaa ehdottomasti hyödyntää tapahtuman suunnittelussa ja viestinnässä.

- Tee kierrätyksestä helppoa, hauskaa ja osa tapahtuman brändiä!
- Käytä uudestaan. Suunnittele rakenteet, somisteet, ständit ja markkinointimateriaalit uudelleenkäytettäviksi: jätä esimerkiksi vuosiluvut pois, jotta sama elementti toimii useampana vuonna.
- Toteuta opasteet kierrätysmateriaaleista nikkaroiden tai hyödyntämällä nykyaikaista näyttötekniikkaa.
- Käytä kierrätysmateriaaleja myös tapahtuman somistuksessa ja aluetaiteessa. Esimerkiksi Tampereen Messut Oy:lta voi saada maksutta käytettyä messumattoa. Hyödynnä somisteita useampi vuosi tai jaa muistoksi yleisölle tapahtuman päätteeksi.
- Muista, että monet kierrätyskeskukset noutavat ehjät, puhtaat ja uudelleenkäyttöön sopivat kalusteet ja pientavarat. Hyvissä ajoin tilattuna nouto on maksuton: www.kierratyskeskus.fi
- Jaa tieto tarpeettomaksi jääneestä kalusteesta tai rakenteesta esimerkiksi Pirkanmaan festivaalien Facebook-ryhmään. Toisen romu voi olla toisen aarre!

Kerätkää ideoita, miten tapahtumien tarvikkeita voisi jatkokäyttää tai kunnostaa ja korjata yhdessä. Voitaisiinko kaulanauhoja kierrättää tai voisiko artisteja rohkaista jatkossa tuomaan oman mukanaan? Voisiko aiempien vuosien paidat, esitteet tai kassit ottaa luovaan uusiokäyttöön? Toimisiko festarituotteiden kierrätysshylly tai kirppispöytä? Entäpä tapahtumien yhteinen tarvikelainaamo?

Myytävät tuotteet, työvaatteet ja artistilahjat

- Suosi myynti- ja lahjatuotteissa ekologisia tai kierrätettyjä materiaaleja ja vastuullisia valmistajia.
- Suosi kangastuotteissa reilun kaupan luomupuuvillaa.
- Pyri vähentämään yksittäispakattuja tavaroita.
- Anna luovuuden kukkia: anna syötävä lahja, elämys tai vaikkapa kukkia!

Somisteet

- Hyödynnä somistuksessa muiden tapahtumatoimijoiden varastoja, kirpputoreja ja kierrätyskeskuksia.
- Hyödynnä somisteiden vuokrauspalvelut.
- Vältä uusia muovisia somisteita.
- Jos hankit uutta, hanki kestäväää ja monivuotista.
- Kasvit ja kukat ovat trendikkäitä ja raikkaita tapahtumasomisteita. Kotimaassa kasvatettuja kukkia suosimalla pidät hiilijalanjäljen kurissa. Lisäksi elävät ruukkukasvit puhdistavat ilmaa ja sitovat hiilidioksidia.

Toimisto

- Ota tavoitteeksi paperiton toimisto.
- Vaihda mahdolliset kertakäyttöastiat monikäyttöisiin.
- Sulje sähkölaitteet ja valot töistä lähtiessäsi, myös lounastauolla.
- Säädä lämmitystä pienemmälle, etenkin viikonlopuiksi ja lomalla.
- Suosi keittiössä ja vessassa kankaista käsipyyhettä.
- Mikäli käytätte paperisia käsipyyhkeitä, muista säästäväisyys ja kierrätys! Yksi kappale riittää, paperi paperinkeräykseen.

CATERING

Hyvin mietitty ruoka- ja juomatarjoilu antaa tapahtumavieraalle täyden vatsan lisäksi hyvän mielen. Ruokailu edustaa noin kolmasosaa ihmisen hiilijalanjäljestä, ja tapahtumissa tarjoilu on yleensä toiseksi suurin hiilijalanjäljen aiheuttaja. Ruoan ympäristövaikutuksiin voi vaikuttaa koko sen elinkaaren ajan eli tuotannossa, kuljetuksissa, säilytyksessä, valmistuksessa ja jätteenkäsittelyssä.

Lihantuotanto aiheuttaa huomattavasti suuremmat päästöt kuin ruokakasvien viljely, ja avomaalla kasvava kausivihannes on selvästi kasvihuoneessa varttunutta ekologisempi vaihtoehto. Innovatiivisen kasvispainotteisen ruoan loputtomat mahdollisuudet tuovat myös uusia elämyksiä laatutietoiselle nautiskelijalle. Lihalle löytyy nykypäivänä mittava määrä erilaisia korvaavia vaihtoehtoja, jotka maistuvat myös sekasyöjille.

Olipa kyse kasvis- tai liharuoasta, yksinkertaisia keinoja päästöjen vähentämiseen ovat ruokahävikin minimointi ja kertakäyttöastoiden välttäminen. Ota vastuullisuus huomioon ruokapalvelujen tuottajia valitessa ja selvitä, onko yrityksellä ympäristöjärjestelmää tai -ohjelmaa. Selvitä myös etukäteen, mitä ruokaa tarjoillaan ja miten.

Stop kertakäyttöisyydelle!

- Vältä kertakäyttökulttuuria ja suosi tarjoilussa oikeita astioita.
- Mikäli tilanne vaatii kertakäyttöastioita, suosi biohajoavia. Tärkeintä on välttää muovisia ja öljypitoisia kertakäyttöastioita. Biohajoavia tuotesarjoja ovat mm. Ecotime (Suomen Kerta Oy), Bioware (Huhtamäki) ja Arega Good Plates.
- Vähennä jätettä minimoimalla kertakäyttöastoiden tarve ja määrä. Voisiko lautasen ja aterimien sijaan käyttää vaikkapa paperitaskua tai servettiä?

Muita vinkkejä ympäristöystävällisempään syömiseen ja juomiseen:

- Järjestä myyntipisteen yhteyteen panttijärjestelmä, jolloin tuopit, pullot ja tölkit palautuvat tehokkaasti uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.
- Tee lajittelusta asiakkaille selkeät symboliohjeet.
- Varaa myös ruokahuoltoalueelle mahdollisuus jätteiden lajitteluun.
- Ruokamyynnistä syntyy usein paljon kierrätyskelpoista pakkaus- ja biojätettä - järjestä näille lajittelupisteet tai ota jätteet hyötykättöön!
- Paistorasvaa ei saa kaataa maahan tai viemäriin. Selvitä jäterasvan hyötykäytön mahdollisuus, jos uppopaistorasvaa käytetään.
- Kierrätysmallit vaihtelevat kunnittain, ja ne on syytä selvittää etukäteen.
- Älä heitä syömäkelpoista ruokaa roskiin, vaan ohjaa ylijäämä esimerkiksi tapahtuman vapaaehtoisille tai työntekijöille. Hyvällä suunnittelulla ruokaa on tarjolla riittävästi, mutta ei liikaa.
- Pyydä catering-palveluntarjoajaa minimoimaan ruokahävikki myymällä ylijääneet annokset alennuksella esimerkiksi ResQ Club -sovelluksen kautta: resq-club.com/fi
- Kokeile Suomessa järjestettävissä tapahtumissa BYOB – Bring Your Own Bottle -periaatetta. Suomalainen hanavesi on maailman parasta, ja oman pullon mukana tuominen säästää huimat määrät muovisia vesipulloja ja kertakäyttöisiä mukeja. Muista ohjeistaa myös kansainvälisiä vieraita ja kerro heille, että hanavettä voi Suomessa turvallisesti juoda!

JÄTEHUOLTO

Tapahtuman jätehuollon huomaa parhaiten silloin kun se puuttuu. Muista seurata jätehuollon toimintaa tapahtuman aikana, sillä mahdollisten ongelmien korjaaminen on helpompaa, kun niihin reagoidaan ajoissa. Yhtä oikeaa reseptiä ei ole - oikeat ratkaisut riippuvat aina tapahtuman luonteesta ja paikasta. Mieti mitä kaikkea oikeasti tarvitaan. Kuten aiemmin on todettu, voit vaikuttaa jätteen määrään esim. vähentämällä kertakäyttöisyyttä ja yksittäisiä pakkauksia, huonosti kestävien väliaikaisrakenteiden käyttöä ja muuta tapahtuman materiaali-kuormaa, kuten tulostettavia tai painettavia ohjelmia. Mieti, mikä sinun tapahtumassasi tuottaa turhaa jätettä.

Miksi jätteen lajittelu kannattaa?

- Lajittelulla voidaan saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä - sekajäte on tavanomaisista jätelajeista kallein!
- Neitseellisten raaka-aineiden käyttö vähenee, kun kierrätysaste paranee.
- Jätteen asianmukainen lajittelu pienentää hiilidioksidipäästöjä ja hillitsee siten ilmastonmuutosta.

Seuraavat materiaalit kannattaa lajitella erikseen omiin keräysvälineisiin:

keräyspaperi, toimistopaperi, tietosuojapaperi, keräyspahvi, muovit, metalli, biojäte, keräyslasi, kierrätyspuu, sähkö- ja elektroniikkaromu ja vaaralliset jätteet.

Seuraa jätemääriä > aseta kierrätystavoitteet > raportoi!

Käytännön ohjeita tapahtumien jätehuoltoon:

- Toimita jätehuoltosuunnitelma kaupungin ympäristökeskukseen hyvissä ajoin.
- Vältä roskaantumista ja vähennä jätteen määrää kaikilla osa-alueilla.
- Mieti mitä jätteitä tapahtumassa syntyy ja järjestä kierrätys jätevirtojen mukaisesti. Yleisöalueella syntyvät jätteet, ruokamyyjien jätteet ja rakennus- ja purkujätteet eroavat usein toisistaan merkittävästi.
- Suljetussa tapahtumassa jätevirtoja on helpompi hallita, mutta avoimessa tapahtumassa on varauduttava lähes kaikkiin jättejakeisiin.
- Suunnittele jäteastioiden määrä, sijoittelu ja tyhjennysvälit yhdessä jätehuoltoyhtiön kanssa.
- Varaa riittävästi jäteastioita!
- Sijoita jäteastiat näkyville paikoille ja kulkureittien varrelle.
- Muista kyltittää jäteastiat näkyvästi.
- Sijoita eri jättejakeiden astiat ryhmiiksi. Jos esimerkiksi bio-, energia- ja sekajätettä kerätään erikseen, kolmen jäteastian ryhmiä voidaan sijoittaa sopivien etäisyyksien päähän toisistaan. Näin varmistetaan, että alueella on yhtenäinen ja riittävä keräysjärjestelmä.
- Järjestä alueelle tarpeen mukaan kierrätyspisteitä jäteastioiden lisäksi.
- Hallitse jätevirtoja järjestämällä lajitteluneuvontaa jäteastioiden tai kierrätyspisteiden yhteyteen. Tässä voit hyödyntää esimerkiksi 4H-kerholaisia tai tehtävään koulutettuja vapaaehtoisia.
- Vaaralliset jätteet pitää aina kerätä erikseen, vaikka määrä olisi pieni.

- Järjestä tapahtuman tupakointialueille tuhkakupit.
- Järjestä tapahtuma niin, ettei maaperään tai vesistöön pääse valumaan haitallisia aineita.
- Huolehdi jätevesien (esim. käsienpesuvedet) asianmukaisesta keräyksestä ja hävittämisestä. Jos alihankkijoille ei ole osoitettu jätevesipistettä, voi jätevesiä päätyä maahan.
- Varaa yleisölle riittävä määrä käymälöitä ja käsienpesupisteitä. Apua riittävän käymälämäärän määrittämiseen löydät esimerkiksi Finlex-sivustolta: Sosiaali- ja terveysministeriön asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta (säädös 405/2009).
- Huolehdi puhtaan veden saannista ja mahdollista omien vesipullojen täyttäminen.
- Muista hygienia! Esimerkiksi auringossa lämpenevät letkut, joissa vesi seisoo, eivät takaa riittävää hygieniaa juomavedelle.
- Kerro tapahtuman jätehuollosta verkkosivuilla, ohjelmassa ja alueen opasteissa.
- Tapahtumasta aiheutuu usein runsaasti jätettä myös varsinaisen tapahtuma-alueen ulkopuoliseen ympäristöön. Muista huolehtia myös tämän alueen siisteydestä tapahtuman aikana sekä loppusiivouksessa!

VINKKI!

Materiaalitori on tarkoitettu yritysten ja organisaatioiden jätteiden ja tuotannon sivuvirtojen ammattimaiseen vaihdantaan. Materiaalitorilla voi myös etsiä ja tarjota näihin liittyviä palveluja, kuten jätehuolto- ja asiantuntijapalveluja. Materiaalitorin käyttäminen on maksutonta ja avointa yrityksille ja tapahtumille.

www.materiaalitori.fi

MELU

Tapahtumanjärjestäjän pitää muistaa ottaa huomioon, että lähiympäristössä normaali elämä jatkuu tapahtumasta huolimatta. Melu voi olla iso haitta ympäristölle ja jopa terveysriski tapahtuman vieraille!

Jos tapahtumassa käytetään äänentoistolaitteita, jotka aiheuttavat erityisen häiritsevää melua, tulee tapahtumasta tehdä meluilmoitus paikalliseen ympäristökeskukseen.

Vinkkejä melun hallintaan:

- Sijoita esiintymislava ja äänentoisto asunnoista pois päin.
- Käytä äänentoistolaitteissa viivekaiuttimia ja line array -järjestelmää.
- Pyri lopettamaan tapahtuma klo 22.00 mennessä tai siirrä ohjelma sisätiloihin. Melutason raja-arvot tiukkenevat ohjelman jatkuessa myöhempään.
- Muista tiedottaa tapahtumasta etukäteen melulle altistuville kohteille. Erityisen paljon melusta kärsiviä kohteita ovat mm. koulut, päiväkodit, sairaalat ja hautausmaat.
- Järjestä henkilökunnalle korvatulppia kuulon suojaamiseksi.
- Jaa tai myy korvatulppia yleisölle ennen tilaisuutta ja sen aikana. Huolehdi että korvatulpat ovat yleisölle näkyvästi saatavilla.

MARKKINOINTI JA DIGITAALISET SISÄLLÖT

Digitaalisten alustojen käyttö mahdollistaa yhtenäisen viestintäprosessin alusta kiitokseen ja ketterän vuorovaikutuksen tapahtuman aikana, ja tapahtumien tiedotus on jo nyt siirtynyt pitkälti digitaalisiin kanaviin. Kannattaa kuitenkin huomioida, että sähköinen markkinointikaan ei ole pohjimmiltaan globaalisti ympäristöystävällistä, esimerkiksi IT-ala kuluttaa saman verran energiaa kuin lentoala.

- Vaihda Ecosia-hakupalvelu Googlen tilalle tietokoneiden avaussivuksi.
- Korvaa drinkki- ja ruokaliput, yhteystietolomakkeet ja käyntikortit NFC-sirulla. Siru on todella kätevä apu tietojen keräämiseen, ja se tekee myös asiakaskokemuksesta sujuvamman.
- Hyödynnä ajankohtaista teknologiaa. Ihastuta ja yllätä yleisösi toteuttamalla esimerkiksi kuvausseinä AR-sisällön avulla.
- Jos (ja kun) kaikkea ei ole mahdollista toteuttaa digitaalisena, suosi painotuotteissa kotimaisia, kierrätettyjä tai ympäristömerkittyjä vaihtoehtoja.
- Älä tilaa esitteitä yli tarpeen, ja mieti, voitaisiinko niitä käyttää uudelleen jossakin.
- Teetä banderollit kierrätysmateriaaleista ja pyri tekemään niiden sisällöistä monivuotisia.
- Älä käytä PVC-muovia bannereissa tai muissa muovituotteissa.
- Vältä ylimääräisiä tapahtumamateriaalien kuljetuksia tilaamalla painotuotteet paikalliselta toimittajalta.

Hiilijalanjäljestä hiilikädenjälkeen

Kaikesta toiminnastamme syntyy hiilijalanjälki. Ympäristöinspiraation kautta huomio voidaan kuitenkin siirtää hiilikädenjälkeen – siihen, mitä voimme tehdä ympäristön hyväksi. Tässä työssä tapahtumat toimivat tärkeänä esimerkkinä, ja myös osallistujille voidaan monin eri tavoin antaa mahdollisuus tehdä hyvää ja vaikuttaa jälkeen, joka ympäristöön jää.

Esimerkiksi Flow Festival on laskenut ja kompensoinut hiilijalanjälkensä vuodesta 2009 alkaen ja on nykyisin täysin hiilineutraali festivaali. Jos 84 000 kävijän tapahtuma pystyy tähän, hiilineutraalius todellakin on mahdollista missä tahansa mittakaavassa.

Selvitä ja kompensoi

Ilmakehässä on jo liikaa hiilidioksidia, ja nykyisillä kulutustottumuksilla ja hallitsemattomilla päästöillä raja tulee väistämättä jossain vaiheessa vastaan. Niinpä kelkka pitää kääntää nopeasti, ja ottaa yhdessä vastuu jo aiheutettujen päästöjen siivoamisesta. Kompensointi on yksi askel ajattelun ja elämäntavan muutoksessa. Esimerkiksi lennoista aiheutuvia päästöjä on mahdollista kompensoida Compensate-säätiön kautta. Säätiö kanavoi tulot lyhentämättömänä sertifioituille hiilensidonta-projekteille. Säätiön tavoitteena ei ole pelkästään hiilijalanjäljen hyvittäminen, vaan hiilinegatiivinen vaikutus – päästöt kompensoidaan viisinkertaisesti.

- Selvitä oman tapahtuman hiilijalanjälki tapahtumille suunnatulla Tapaus Oy:n CO₂-laskurilla: www.tapaus.fi/co2-laskuri
- Kompensoi tapahtuman päästöt

Kädenjälki näkyviin

Tapahtuman arvot ja ympäristöteot kiinnostavat myös kävijöitä, rahoittajia ja muita sidosryhmiä. Kerro omista arvovalinnoistasi ja ympäristöteoistasi rohkeasti ulospäin esimerkiksi tapahtumakutsuissa, sosiaalisessa mediassa, omilla verkkosivuilla ja tapahtuman materiaaleissa. Muista myös sisäinen viestintä!

- Viesti ympäristötyöstä tapahtuman sidosryhmille.
- Sitouta alihankkijat, henkilökunta ja yleisö tapahtuman ympäristötyöhön.
- Viesti tapahtuman ympäristötyöstä sosiaalisessa mediassa, käsiohjelmassa ja tapahtuman verkkosivuilla.
- Viesti tapahtuman kävijöille, miten tapahtumaan saavutaan julkisilla, pyörällä tai jalan.
- Varmista, että kaikki toimijat tuntevat tapahtuman jätehuollon käytänteet.
- Käytä kierrätyspisteillä ja jäteastioissa selkeitä kylttejä, jotka ovat ymmärrettävissä useammalla kielellä, värikoodein tai symbolein. Voit kysyä valmiita tarroja tai kylttejä myös jätehuoltoyhtiöltä.
- Kerro tapahtumavieraille, miten tapahtumassa kierrätetään, hyödynnä vapaaehtoisia tai 4H-kerholaisia neuvonnassa.

Lainsäädäntö, luvat ja vastuutus

Mitä tapahtumajärjestäjän tulee tietää ympäristölainsäädännöstä?

Ympäristönsuojelulaki 527/2014

Jätelaki 646/2011

Valtioneuvoston asetus jätteistä 179/2012

Työturvallisuuslaki 738/2002

Työntekijöiden työkyvyn turvaaminen ja ylläpitäminen. Velvollisuus ennaltaehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja.

Pelastuslaki 379/2011

Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus, pelastustiet, sammutuslaitteiden kunnossapito, omatoiminen varautuminen ja pelastussuunnitelma 9-15 §

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011

Luettelo kohteista, joihin on velvollisuus laatia pelastussuunnitelma 1 §
Pelastussuunnitelman sisältö 2 §

Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta melusta aiheutuilta vaaroilta 85/2006

Velvollisuus selvittää työntekijöiden melualtistus ja tarvittaessa mitata ja kirjata se 4-7 §

Velvollisuus suojella työntekijöitä liialliselta melualtistukselta ja opastaa heitä meluhaitoilta suojautumisessa 10-20 §.

Elintarvikelaki 23/2006

Elintarvikehuoneiston hygieenisuus ja elintarvikkeiden turvallinen kuljetus, käsittely ja säilytys 10-11 §

Elintarvikehuoneiston on oltava viranomaisen hyväksymä 13 §

Huolellisuusvelvollisuus, jäljitettävyys, omavalvonta, velvollisuus ilmoittaa ruokamyrkytyksestä, työntekijöiden hygieniasaaminen 16-27 §

Tapahtumajärjestäjän tulee huomioida myös paikalliset ympäristönsuojelumääräykset sekä tehdä omatoimisesti vaadittavat ilmoitukset eri viranomaisille.

Huomioi myös nämä:

Jätehuoltosuunnitelma

Valmis lomake, päivitettävä jokaiseen tapahtumaan erikseen.

Pelastussuunnitelma

Valmis lomake, päivitettävä jokaiseen tapahtumaan erikseen.

Ympäristöluvat

Tarvitaan, mikäli on kyse ympäristölle riskialttiista toiminnasta.

Ympäristöriskien ennakointi

Tulipalo, oikosulku, logistiikka, näyttämötekniikka, kemialliset tai muut päästöt (esim. lämmitys, bajamaja), melu.

Palosuojaus

Meluilmoitus

Muista jakaa vastuut:

Tapahtuman tulee nimetä itselleen ympäristövastaava, ja mielellään hänelle myös sijainen!

Hyödyllisiä linkkejä

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoutumus

- www.kestavakehitys.fi
- www.sitoutumus2050.fi
- Kestävä kehitys -kanava YouTubessa: Suomi, jonka haluamme 2050

Minkälaisen yhteiskuntasitoutuksen oma organisaatiosi voisi julkaista?

Visit Finlandin vastuullisuussitoutumus

- Sustainable Finland Pledge

The Global Goals by 2030

- Miltä tulevaisuus näyttää, jos globaalit tavoitteet saavutetaan?
- The Global Goals -kanava YouTubessa: Numbers in Action

Siisti tapahtuma! Ympäristöopas tapahtumajärjestäjille

- www.greeningevents.fi

Sitra - Keskivertosuomalaisen jalanjälki

- www.sitra.fi

Compensate-säätiö ja päästökompensointi

- www.compensate.com

Lähteet: Tämän julkaisun vinkkilistassa on käytetty osin suoria lainauksia Greenevents.fi:n toteuttamasta tapahtumajärjestäjien ympäristöoppaasta sekä Tapaus Oy:n Vinkkejä hiilifiksiin tapahtumaan -oppaasta.

Oman tapahtuman kehityskohteet

Listaa oman festivaalisi kolme olennaista kehityskohdetta

1) Ongelma

Tavoite

Ratkaisu/toimenpide/eteneminen

2) Ongelma

Tavoite

Ratkaisu/toimenpide/eteneminen

3) Ongelma

Tavoite

Ratkaisu/toimenpide/eteneminen

Muistiinpanoja

Toimitus Tiina Kuusisto ja Susanna Koskimaa
Kuvitus ja taitto: Janne Hellsten

Painettu Tampereella joulukuussa 2019

www.pirfest.fi

VISIT TAMPERE

